

การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการเด็กพิเศษของหน่วยงาน
ที่ให้บริการเด็กพิเศษ ในกรุงเทพมหานคร

นางสาววิไล อินทร์มา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN : 974-14-1861-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS IN PROVIDING EDUCATION FOR PARENTS OF
EXCEPTIONAL CHILDREN BY ORGANIZATIONS PROVIDING SERVICES FOR
EXCEPTIONAL CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Wilai Intrama

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education
Department of Curriculum, Instruction, and Education Technology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-14-1861 -2

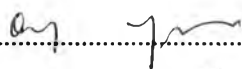
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เด็กพิเศษของหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษในกรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาววิไล อินทร์มา
สาขาวิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. ศรีนทร วิทยะสิรินันท์

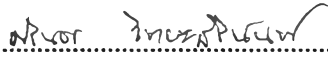
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

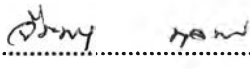
..........คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศรีบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. ศรีนทร วิทยะสิรินันท์)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

วิไล อินทร์มา : การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของ
 หน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษในกรุงเทพมหานคร. (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS
 IN PROVIDING EDUCATION FOR PARENTS OF EXCEPTIONAL CHILDREN BY
 ORGANIZATIONS PROVIDING FOR EXCPETIONAL CHILDREN IN BANGKOK
 METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา: อ. ดร.อรชา ตูลานันท์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม:
 อ. ดร.ศรินทร์ร วิทยะสิรินันท์ 178 หน้า ISBN 974-14-1861-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพและปัญหาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของ
 หน่วยงาน ในด้านนโยบาย การออกแบบการเรียนรู้ กระบวนการ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
 เด็กพิเศษของหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษ 2) ผลของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษ และ 3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
 ผู้บริหาร 85 คน ครู 170 คน บุคลากร 60 คน ผู้ปกครอง 92 คน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพและปัญหา 1.1) นโยบาย หน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบาย และการวางแผน แต่ไม่ชัดเจนในรายละเอียด
 1.2) การออกแบบการเรียนรู้ ครูและบุคลากรส่วนใหญ่จัดสาระการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรงและปัญหาที่พบใน
 การทำงาน สาระการเรียนรู้ที่หน่วยงานจัดใกล้เคียงกัน คือ เรื่องความรู้เกี่ยวกับประเภทของเด็กพิเศษ การปรับพฤติกรรมที่
 เหมาะสม โดยวิธีการให้ความรู้ส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย นอกจากนี้วิธีที่พบมาก คือ การฝึกปฏิบัติและให้คำปรึกษาเป็น
 รายบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ และให้เกิดทักษะ 1.3) กระบวนการ
 หน่วยงานทั้งหมดจัดให้ความรู้แบบหน่วยงานเป็นฐานให้ผู้ปกครองมารับบริการที่หน่วยงาน มีการเตรียมและคัดเลือก
 บุคลากร 1.4) ปัญหา ปัญหาที่พบมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ ด้านนโยบายกับการบริหาร คือหน่วยงานไม่สามารถดำเนิน
 ตามนโยบายได้ทั้งหมด นโยบายไม่ชัดเจน ด้านบุคลากร บุคลากรมีภาระงานมากไม่สามารถทำหน้าที่ให้ความรู้ได้เต็มที่
 และขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ขาดงบประมาณในการจัดให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้
 ผู้ปกครองจำนวนมากระบุว่าปัญหาการเดินทาง ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการใช้วิธีการให้ความรู้ที่หลากหลาย
 2) ผลของการให้ความรู้ผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองได้รับประโยชน์ในระดับมากเกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการและ
 การอบรมเลี้ยงดู ทักษะชีวิตที่ดีต่อเด็กพิเศษและการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม 3) ปัจจัยที่
 ทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ คือ 3.1) หน่วยงานมีนโยบายในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่ชัดเจนและเป็นนโยบาย
 ที่มาจากการพบปัญหา 3.2) มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญครบทุกด้าน 3.3.) หน่วยงานมีชื่อเสียงในด้านการรักษาพยาบาล
 และผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองไว้วางใจ 3.4) หน่วยงานมีบริการครบวงจร 3.5) การออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงและ
 สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง 3.6) บุคลากรมีความตั้งใจและมีคุณภาพสูงในการดำเนินการ

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
 สาขาวิชาประถมศึกษา
 ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

458 37830 27 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: PARENTS KNOWLEDGE

WILAI INTRAMA: A STUDY OF STATE AND PROBLEMS IN PROVIDING EDUCATION FOR PARENTS OF EXCEPTIONAL CHILDREN BY ORGANIZATION PROVIDING SERVICES FOR EXCEPTIONAL CHILDREN IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS
 ADVISOR: ORACHA TULANANDA, Ph.D. THESIS COADVISOR : SARINTHORN VIDHAYASIRINUN, Ph.D., 178 pp. ISBN 974-14-1861-2

The purposes of the study were 1) to study the state and problems in providing education for parents of exceptional children by organizations providing for exceptional children in Bangkok Metropolis on policy, learning design, process, problems and resolutions; 2) effects of the provision; and 3) related factors. The data were collected by using questionnaire, interview and observation. The subjects were 85 administrators, 170 teachers, 60 professionals and 92 parents.

The research results were 1) State and problems 1.1) Policy: Most organizations had policy and planning, but unclear, and lack of details; 1.2) Learning design: Most teachers and involved professionals provided the programs based on their first-hand experience and problems found at work. The content provided was similar. The titles provided most in each area were knowledge about exceptional children, behavior modification. The teaching method used most was lecturing. Besides, the methods found with high frequency were practice, demonstration and one-on-one counseling were also found. 1.3) Process: Most organizations used centre-based approach. They selected and prepared their personnel; 1.4) Problems: The problems found most in each area were a) policy and management - the organizations could not follow all stated in the policy, and the policy was unclear; b) personnel - the personnel had too much workload, the qualified personnel and experts were inadequate, and c) budget - the budget for providing the program continuously was inadequate; d) media - the media for facilitating learning and for demonstration were inadequate; e) others - many parents said that there were problems on transportation, inadequate advertisement, and teaching methods were not various; 2) Effects of the provision Parents reported that the topics they benefited at the high level were early stimulation and child rearing, positive attitudes towards exceptional children and exceptional child rearing, and promotion of social and emotional development; 3) Success factors: The factors found to influence the organizations' success were 3.1) the organizations had clear policy which were derived from the problems in the field; 3.2) there were expert professionals in all areas; 3.3) the organizations had reputation on treatment and widely accepted and trusted by parents; 3.4) the organizations had full cycle services; 3.5) the learning design provided met the needs of the parents and solved their problems; and 3.6) the personnel had strong determination and were highly efficient.

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Field of study Elementary Education

Academic year 2005

Student's signature..... *Dalon Borra* .....

Advisor's signature..... *O. meamida* .....

Co-advisor's signature..... *S. Vidhaya* .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์การสนับสนุนและความเมตตากรุณาของอาจารย์ ดร.อรชา ตูลานันท์และอาจารย์ ดร.ศรินทร วิทยะสิรินันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและข้อคิดที่เป็นประโยชน์มาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งกรุณาให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน มี ศาสตราจารย์ นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน รองศาสตราจารย์กาญจนา โกศลพิศิษฐ์กุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรมล ชยุติสาห์กิจ อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย อาจารย์พรรณี แสงชูโต ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจำนวนหนึ่ง ผู้บริหาร ครูผู้สอนเด็กพิเศษ ผู้ปกครอง และบุคลากร นักวิชาชีพทุกท่านของโรงเรียนและหน่วยงานที่ให้ข้อมูลในการวิจัยและให้ผู้วิจัยได้ทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ๆ หลานๆ และพี่น้องชาวประถมศึกษาทุกคนที่มีส่วนสนับสนุน เพื่อนร่วมงานและน้องๆที่เป็นกำลังใจ และที่ขาดไม่ได้ คือมูลนิธิสถาบันแสงสว่างที่สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้มาศึกษาหาความรู้จนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์.....	6
	ขอบเขตการวิจัย.....	7
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
	ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
	เด็กพิเศษ.....	12
	ความหมายและประเภทของเด็กพิเศษ.....	12
	ประเภทของเด็กพิเศษ.....	12
	นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ.....	15
	การให้บริการเด็กพิเศษทางการศึกษา.....	16
	ความหมายของการศึกษาพิเศษ.....	16
	แนวคิดและหลักการในการจัดการศึกษาพิเศษ.....	17
	รูปแบบของการให้บริการทางการศึกษาพิเศษ.....	19
	บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการทางการศึกษาพิเศษ.....	20
	หน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษาพิเศษ.....	21

	การให้บริการเด็กพิเศษทางการแพทย์.....	22
	ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	22
	ความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	22
	ประเภทของการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	23
	บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการทางการแพทย์.....	24
	หน่วยงานที่ให้บริการทางการแพทย์.....	24
	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กพิเศษ.....	25
	ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	25
	บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนเด็กพิเศษ.....	25
	บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับบุตร.....	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	27
	การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	30
	ความหมายของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	30
	ความสำคัญของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	30
	ประโยชน์ของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	31
	หลักและแนวคิดในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	32
	รูปแบบของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	36
	โครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในต่างประเทศ.....	42
	โครงการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในประเทศไทย.....	44
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	46
3	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	49
	ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60

บทที่

หน้า

	ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาในการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้พัฒนาการของ กระบวนการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กพิเศษของหน่วยงาน ที่ให้บริการเด็กพิเศษ.....	61
	ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เด็กพิเศษของหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ.....	116
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	144
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	144
	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	144
	สรุปผลการวิจัย.....	146
	การอภิปรายผลการวิจัย.....	152
	ข้อเสนอแนะ.....	156
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	156
	รายการอ้างอิง.....	157
	ภาคผนวก.....	161
	ภาคผนวก ก.....	162
	ภาคผนวก ข.....	164
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	178

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายละเอียดของตัวอย่างประชากร.....	50
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	53
3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
4	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน.....	58
5	วันเวลาที่เข้าไปสังเกตสัมภาษณ์.....	59
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามสภาพ.....	61
7	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามสภาพ.....	63
8	จำนวนและค่าร้อยละในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษ.....	65
9	จำนวนและค่าร้อยละด้านรูปแบบให้ความรู้ให้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษ.....	69
10	จำนวนและค่าร้อยละการคัดเลือกสาระการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครอง.....	70
11	จำนวนและค่าร้อยละของสาระการเรียนรู้ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	71
12	จำนวนและค่าร้อยละของวิธีสอนที่ใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	72
13	จำนวนและค่าร้อยละของการเตรียมการในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	74
14	จำนวนและค่าร้อยละของครูจำแนกตามวิธีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	77
15	จำนวนและค่าร้อยละของการติดตามประเมินผลการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	80
16	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาและแนวทางแก้ไขในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	82
17	จำนวนและค่าร้อยละของความต้องการในการแก้ไขปัญหาการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง.....	83
18	จำนวนและค่าร้อยละขององค์กรที่ให้บริการแก่เด็กพิเศษ.....	88
19	จำนวนและค่าร้อยละของรูปแบบการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองขององค์กร.....	91
20	จำนวนและร้อยละของที่มาในการคัดเลือกสาระการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองตามการรับรู้ขององค์กร.....	93
21	จำนวนและร้อยละของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามการรับรู้ขององค์กร.....	94
22	จำนวนและร้อยละของวิธีสอนที่ใช้ในการให้ความรู้ตามการรับรู้ขององค์กร.....	96
23	จำนวนและค่าร้อยละของการเตรียมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของบุคลากร	99

ตาราง	หน้า
24	จำนวนและค่าร้อยละการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการตามการรับรู้ขององค์กร 101
25	จำนวนและค่าร้อยละของการติดตามและประเมินผลการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการตามการรับรู้ขององค์กร..... 103
26	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการตามการรับรู้ขององค์กร..... 104
27	จำนวนและค่าร้อยละของความต้องการในการแก้ไขปัญหาในการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการตามการรับรู้ขององค์กร..... 107
28	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองเด็กพิเศษจำแนกตามสถานภาพ..... 108
29	จำนวนและค่าร้อยละของหน่วยงานจำแนกตามหัวข้อสาระการเรียนรู้..... 110
30	จำนวนและค่าร้อยละของการเผยแพร่ความรู้ของผู้ปกครอง..... 111
31	จำนวนและค่าร้อยละของปัญหาในการรับความรู้จากองค์กร..... 112
32	จำนวนและค่าร้อยละของหัวข้อสาระการเรียนรู้จำแนกตามวิธีสอนที่ผู้ปกครองต้องการ..... 113
33	ค่าเฉลี่ยและระดับของประโยชน์ที่ผู้ปกครองได้รับจากองค์กร..... 114